



Brüssel, 27. august 2020
REV2 – asendab 18. jaanuari 2019. aasta
teate (REV1) ja 11. aprilli 2019. aasta
küsimuste ja vastuste dokumendi

TEADE SIDUSRÜHMADELE

ÜHENDKUNINGRIIGI VÄLJAASTUMINE ELIST NING ELI ÕIGUSNORMID TSIVIILÕIGUSE JA RAHVUSVAHELISE ERAÕIGUSE VALDKONNAS

Sisukord

SISSEJUHATUS	2
1. RAHVUSVAHELINE KOHTUALLUVUS.....	3
1.1. Enne üleminekuperioodi lõppu algatatud kohtumenetlused.....	3
1.2. Pärast üleminekuperioodi lõppu algatatud kohtumenetlused	4
2. LEPINGULISTE JA LEPINGUVÄLISTE KÜSIMUSTE SUHTES KOHALDATAV ÕIGUS	5
2.1. Lepingulised kohustused	5
2.1.1. Kohaldatavat õigust käsitlevad normid, mida kohaldatakse Ühendkuningriigis	5
2.1.2. Kohaldatavat õigust käsitlevad normid, mida kohaldatakse ELis.....	5
2.2. Lepinguvälised kohustused	5
2.2.1. Kohaldatavat õigust käsitlevad normid, mida kohaldatakse Ühendkuningriigis	5
2.2.2. Kohaldatavat õigust käsitlevad normid, mida kohaldatakse ELis.....	6
3. KOHTUOTSUSTE TUNNUSTAMINE JA TÄITMINE	6
3.1. Enne üleminekuperioodi lõppu algatatud kohtumenetlused.....	6
3.2. Pärast üleminekuperioodi lõppu algatatud kohtumenetlused	8
3.3. Kohtualluvuse kokkulepetega seotud küsimused	8
4. ELI ERIMENETLUSED.....	9
5. LIIKMESRIIKIDE ÕIGUSALASE KOOSTÖÖ MENETLUSED	9

6.	MAKSEJÕUETUS.....	10
6.1.	Enne üleminekuperioodi lõppu algatatud põhimenetlused.....	10
6.2.	Pärast üleminekuperioodi lõppu algatatud põhimenetlused	11
7.	MUUD KÜSIMUSED	11
7.1.	Avalikud dokumendid	11
7.2.	Õigusabi.....	12
7.3.	Vahendamine	12
7.4.	Euroopa e-õiguskeskkonna portaal.....	12

SISSEJUHATUS

Alates 1. veebruarist 2020 on Ühendkuningriik Euroopa Liidust välja astunud ja temast on saanud kolmas riik¹. Väljaastumislepinguga² on ette nähtud üleminekuperiood, mis lõpeb 31. detsembril 2020. Kuni selle kuupäevani kohaldatakse ELi õigust täies ulatuses Ühendkuningriigi suhtes ja Ühendkuningriigis³.

Üleminekuperioodi jooksul peavad EL ja Ühendkuningriik läbirääkimisi uue partnerluslepingu üle, millega nähakse eeskätt ette vabakaubanduspiirkond. Ei ole aga kindel, kas uus partnerlusleping, juhul kui see sõlmitakse, jõustub üleminekuperioodi lõpus. Igal juhul hakkavad uuel lepingul põhineva suhte korral turulepääsu tingimused olema väga erinevad sellest, kuidas Ühendkuningriik osaleb siseturul,⁴ ELi tolliliidus ning käibemaksu- ja aktsiisivaldkonnas.

Peale selle on Ühendkuningriik pärast üleminekuperioodi lõppu kolmas riik ka seoses ELi õiguse rakendamise ja kohaldamisega ELi liikmesriikides.

Seetõttu tuletatakse kõigile huvitatud isikutele ja eeskätt ettevõtjatele meelde, milline on õiguslik olukord pärast üleminekuperioodi lõppu.

Soovitused sidusrühmadele

Sidusrühmadel soovitatakse käesolevas teates kirjeldatud tagajärgedega toimetulemiseks hinnata senistes ja tulevastes lepingutes sisalduvaid kokkuleppeid Ühendkuningriigi kohtualluvuse kohta.

¹ Kolmas riik on riik, mis ei ole ELi liikmesriik.

² Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriigi Euroopa Liidust ja Euroopa Aatomienergiaühendusest väljaastumise leping (ELT L 29, 31.1.2020, lk 7) (edaspidi „väljaastumisleping“).

³ Võttes arvesse teatavaid väljaastumislepingu artiklis 127 sätestatud erandeid, mis ei ole käesoleva teate kontekstis asjakohased.

⁴ Eelkõige ei ole vabakaubanduslepinguga ette nähtud (kaupade ja teenuste valdkonnas) selliseid siseturu põhimõtteid nagu vastastikune tunnustamine, päritoluriigi põhimõte ja ühtlustamine. Samuti ei kõrvalda vabakaubandusleping tolliformaalsusi ja -kontrolle, sealhulgas neid, mis puudutavad kaupade päritolu ja nende valmistamiseks kasutatud sisendeid, ega impordi- ja ekspordikeeldusid ja -piiranguid.

Sidusrühmad, kes kavatsevad sõlmida lepingu isiku või ettevõtjaga, kelle elu- või asukoht on Ühendkuningriigis, algetada menetluse Ühendkuningriigiga seotud tsiviil- või kaubandusajades või täita sellistes asjades tehtud kohtuotsuseid, peaksid küsima õigusnõu.

Pange tähele!

Käesolevas teates ei käsitleta järgmisi küsimusi:

- konkreetsed tarbijakaitseküsimused, välja arvatud need, mis käsitlevad kohaldatavat õigust⁵; ja
- ELi äriühinguõigus.

Nende küsimuste kohta koostatakse või on juba avaldatud muud teated⁶.

Pärast üleminekuperioodi lõppu kohaldatakse tsiviilõiguse ja rahvusvahelise eraõiguse valdkonnas alljärgnevaid õigusnorme.

1. RAHVUSVAHELINE KOHTUALLUVUS

EL on kehtestanud rahvusvahelise eraõiguse valdkonnas ühtsed õigusnormid, millega reguleeritakse rahvusvahelist kohtualluvust tsiviil- ja kaubandusajades, sealhulgas maksejõuetus- ja perekonnaõiguses. Võttes arvesse mitmesuguseid erandeid, kohaldatakse nimetatud ühtseid õigusnorme juhul, kui kostja alaline või peamine elukoht on ELi liikmesriigis⁷.

1.1. Enne üleminekuperioodi lõppu algetatud kohtumenetlused

Vastavalt väljaastumislepingu artikli 67 lõikele 1, milles käsitletakse enne üleminekuperioodi lõppu algetatud kohtumenetlusi,⁸ kohaldatakse Ühendkuningriigis ja liikmesriikides, juhul kui tegemist on Ühendkuningriiki hõlmava olukorraga,⁹ jätkuvalt rahvusvahelist kohtualluvust käsitlevaid ELi õigusnorme.

⁵ Vt käesoleva teate punkt 2 kohaldatava õiguse kohta.

⁶ https://ec.europa.eu/info/european-union-and-united-kingdom-forging-new-partnership/future-partnership/getting-ready-end-transition-period_et.

⁷ Kuigi ELi aluslepingutes on sätestatud erikord, mille alusel Iirimaa ja Taani võivad nendes ELi õigusaktides osaleda, kuid ei pea seda tegema, kasutatakse lihtsuse mõttes mõistet „ELi liikmesriigid“. Taani kohta vt väljaastumislepingu artikli 69 lõiked 2 ja 3.

⁸ Kui see on asjakohane, kasutatakse väljaastumislepingu kolmanda osa VI jaotises („Pooleliolev õigusala koostöö tsiviil- ja kaubandusajades“) tsiviil- ja õigusküsimusi käsitlevate ELi õigusaktide termineid. Näiteks termin „algetatud kohtumenetlused“ on esitatud määruse (EL) nr 1215/2012 artikli 66 lõikes 1.

⁹ „Ühendkuningriiki hõlmav olukord“ on väljend, mis kajastab asjaolu, et väljaastumisleping põhineb vastastikusel kohaldamisel ja seda kohaldatakse üksnes ELi ja Ühendkuningriigi suhetes. See osutab näiteks menetlustele, mis hõlmavad õigusakti kohaselt kostjat, kelle alaline või peamine elukoht on Ühendkuningriigis, või võlgnikku, kelle põhihuvide kese on Ühendkuningriigis.

Väljaastumislepingu artikli 67 lõiget 1 kohaldatakse kõikide ELi õigusaktide suhtes, milles on sätestatud normid kohtualluvuse konflikti kohta, s.t nii Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. detsembri 2012. aasta määruse (EL) nr 1215/2012 kohtualluvuse ning kohtuotsuste tunnustamise ja täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusajades^{10, 11} kui ka kohtualluvuse erinormide¹² suhtes.

Väljaastumislepingu artikli 67 lõikes 1 on sätestatud, et ELi kohtualluvuse norme kohaldatakse ka „menetluste või hagide suhtes, mis on selliste kohtumenetlustega seotud“ isegi juhul, kui sellised seotud menetlused algatatakse või hagid esitatakse pärast üleminekuperioodi lõppu¹³. See käsitleb olukordi, kus liikmesriigi ja Ühendkuningriigi kohtus on algatatud menetlus sama hagi alusega ja samade poolte vahel (samal ajal pooleli olevad kohtuasjad (*lis pendens*)) vastavalt enne ja pärast üleminekuperioodi lõppu (või vastupidi). Eesmärk on tagada, et nendel juhtudel jätkatakse kohtualluvuse konflikti reguleerivate ELi normide kohaldamist, juhul kui ELi liikmesriigi või Ühendkuningriigi kohtus on menetlus algatatud pärast üleminekuperioodi lõppu.

1.2. Pärast üleminekuperioodi lõppu algatatud kohtumenetlused

Pärast üleminekuperioodi lõppu algatatud kohtumenetluste puhul määravad ELi liikmesriikide kohtud kindlaks oma rahvusvahelise pädevuse:

- tsiviil- ja kaubandusajades, sealhulgas perekonnaõiguse puhul küsimustes, mis jäävad ELi õigusaktide kohaldamisalasse, kõnealuste ELi õigusaktide alusel. Kui nii on sätestatud asjakohases õigusaktis,¹⁴ võib liikmesriigi kohus kohaldada oma liikmesriigi rahvusvahelist kohtualluvust käsitlevaid õigusnorme;
- küsimustes, mis jäävad ELi õigusaktide kohaldamisalast välja, määratakse rahvusvaheline kohtualluvus kindlaks selle liikmesriigi riigisiseste õigusnormide kohaselt, kus asub asja menetlev kohus. ELi ja Ühendkuningriigi suhetes asendavad ELi õiguse mõnel juhul rahvusvahelised konventsioonid, eelkõige Haagi rahvusvahelise eraõiguse konverentsi vastuvõetud konventsioonid, tingimusel et nii EL / ELi liikmesriigid kui ka Ühendkuningriik on konventsiooni osalised (edaspidi „asjakohased rahvusvahelised konventsioonid“)¹⁵.

¹⁰ ELT L 351, 20.12.2012, lk 1.

¹¹ Vt väljaastumislepingu artikli 67 lõike 1 punkt a.

¹² Vt väljaastumislepingu artikli 67 lõike 1 punktid b–d.

¹³ Vastavalt määruse (EL) 1215/2012 artiklitele 29, 30 ja 31, määruse (EÜ) nr 2201/2003 artiklile 19 ja nõukogu määruse (EÜ) nr 4/2009 artiklitele 12 ja 13.

¹⁴ Nt määruse (EL) 1215/2012 artikli 6 lõige 1.

¹⁵ Üldjuhul võtab iga sellises konventsioonis osalev riik selle üle oma riigisisesse õigusse.

Pärast üleminekuperioodi lõppu liikmesriigi kohtus algatatud menetluste või liikmesriigi kohtusse esitatud hagide puhul, mis on seotud Ühendkuningriigi kohtus pooleli oleva menetlusega, mis on algatatud pärast üleminekuperioodi lõppu, kohaldatakse liikmesriikides määruse (EL) nr 1215/2012 artikleid 33 ja 34.

2. LEPINGULISTE JA LEPINGUVÄLISTE KÜSIMUSTE SUHTES KOHALDATAV ÕIGUS

ELi rahvusvahelises eraõiguses on sätestatud ELi liikmesriikide ühtsed kollisiooninormid, mida kohaldatakse lepinguliste ja lepinguväliste kohustuste suhtes.

2.1. Lepingulised kohustused

2.1.1. Kohaldatavat õigust käsitlevad normid, mida kohaldatakse Ühendkuningriigis

Enne üleminekuperioodi lõppu sõlmitud lepingute¹⁶ suhtes kohaldatakse Ühendkuningriigis vastavalt väljaastumislepingu artikli 66 punktile a määrust (EÜ) nr 593/2008 lepinguliste võlasuhete suhtes kohaldatava õiguse kohta („Rooma I“)¹⁷.

2.1.2. Kohaldatavat õigust käsitlevad normid, mida kohaldatakse ELis

Väljaastumislepingu artikli 66 punktiga a ei reguleerita ELis kohaldatavaid norme. Selle asemel kohaldatakse ELis määrust (EÜ) nr 593/2008, milles sätestatakse üldine kohaldatavus¹⁸.

Näide. Määruse (EÜ) nr 593/2008 artikliga 6 tagatakse, et olenemata sellest, millise õiguse on valinud pooled või millist õigust kohaldatakse vaikimisi, säilib tarbijatele, kelle harilik elukoht on ELi liikmesriigis, suhetes kolmanda riigi kauplejatega sellest õigusest tulenev kohustuslik kaitse, olenemata sellest, kas nende kauplejate asukoht on ELis või kolmandas riigis.

2.2. Lepinguvälised kohustused

2.2.1. Kohaldatavat õigust käsitlevad normid, mida kohaldatakse Ühendkuningriigis

Vastavalt väljaastumislepingu artikli 66 punktile b kohaldatakse Ühendkuningriigis kahju põhjustanud sündmuste suhtes, tingimusel

¹⁶ Kui see on asjakohane, kasutatakse väljaastumislepingu kolmanda osa VI jaotises („Pooleliolev õigusala koostöö tsiviil- ja kaubandusajades“) tsiviil- ja õigusküsimusi käsitlevate ELi õigusaktide termineid. Näiteks termin „sõlmitud lepingud“ on esitatud määruse (EÜ) nr 593/2008 artiklis 28.

¹⁷ ELT L 177, 4.7.2008, lk 6.

¹⁸ Määruse (EÜ) nr 593/2008 artikkel 2. Üldine kohaldatavus tähendab, et määrust kohaldatakse isegi juhul, kui see tähendab kolmanda riigi õiguse kohaldamist.

et need sündmused toimusid enne¹⁹ üleminekuperioodi lõppu, määrust (EÜ) nr 864/2007 lepinguväliste võlasuhete suhtes kohaldatava õiguse kohta (Rooma II)²⁰.

2.2.2. Kohaldatavat õigust käsitlevad normid, mida kohaldatakse ELis

Väljaastumislepingu artikli 66 punktiga b ei reguleerita ELis kohaldatavaid norme. Selle asemel kohaldatakse ELis määrust (EÜ) nr 864/2007, milles sätestatakse üldine kohaldatavus²¹.

3. KOHTUOTSUSTE TUNNUSTAMINE JA TÄITMINE

ELi rahvusvahelises eraõiguses on sätestatud õigusnormid liikmesriikide kohtuotsuste tunnustamise ja täitmise lihtsustamiseks teistes liikmesriikides.

3.1. Enne üleminekuperioodi lõppu algatatud kohtumenetlused

Vastavalt väljaastumislepingu artikli 67 lõikele 2 kohaldatakse järgmist.

- **Määrust (EL) nr 1215/2012** kohaldatakse enne üleminekuperioodi lõppu algatatud kohtumenetlustes tehtud otsuste, ametlikult koostatud või ametlike dokumentidena registreeritud ametlike dokumentide ja kinnitatud või sõlmitud kohtulike kokkulepete²² suhtes.
- **Määrust (EÜ) nr 2201/2003 (Brüsseli IIa määrus)**²³ kohaldatakse enne üleminekuperioodi lõppu algatatud kohtumenetlustes tehtud otsuste, ametlikult koostatud või ametlike dokumentidena registreeritud dokumentide ja sõlmitud kokkulepete²⁴ suhtes.

¹⁹ Kui see on asjakohane, kasutatakse väljaastumislepingu kolmanda osa VI jaotises („Pooleliolev õigusala koostöö tsiviil- ja kaubandusajades“) tsiviil- ja õigusküsimusi käsitlevate ELi õigusaktide termineid. Näiteks termin „kahju põhjustanud sündmused“ on esitatud määruse (EÜ) nr 864/2007 artiklis 31.

²⁰ ELT L 199, 31.7.2007, lk 40.

²¹ Määruse (EÜ) nr 864/2007 artikkel 3.

²² Kui see on asjakohane, kasutatakse väljaastumislepingu kolmanda osa VI jaotises („Pooleliolev õigusala koostöö tsiviil- ja kaubandusajades“) tsiviil- ja õigusküsimusi käsitlevate ELi õigusaktide termineid. Näiteks terminid „algatatud kohtumenetlused“, „ametlikult koostatud või ametlike dokumentidena registreeritud ametlikud dokumendid“ ja „kinnitatud või sõlmitud kohtulikud kokkulepped“ on sätestatud määruse (EL) nr 1215/2012 artikli 66 lõikes 2.

²³ Nõukogu 27. novembri 2003. aasta määrus (EÜ) nr 2201/2003, mis käsitleb kohtualluvust ning kohtuotsuste tunnustamist ja täitmist kohtuasjades, mis on seotud abieluasjade ja vanemliku vastutusega (ELT L 338, 23.12.2003, lk 1).

²⁴ Kui see on asjakohane, kasutatakse väljaastumislepingu kolmanda osa VI jaotises („Pooleliolev õigusala koostöö tsiviil- ja kaubandusajades“) tsiviil- ja õigusküsimusi käsitlevate ELi õigusaktide termineid. Näiteks terminid „algatatud kohtumenetlused“, „ametlikult koostatud või autentsena registreeritud dokumendid“ ja „sõlmitud kokkulepped“ on sätestatud määruse (EÜ) nr 2201/2003 artikli 64 lõikes 1.

Näide. Ühendkuningriigi abielulahutuse kohtuotsust, mis on tehtud enne üleminekuperioodi lõppu algatatud menetluses, tunnustatakse ELis määruse (EÜ) nr 2201/2003 artikli 21 alusel, isegi kui kohtuotsus tehakse pärast seda tähtpäeva.

- **Määrust (EÜ) nr 4/2009 (ülalpidamiskohustuste määrus)**²⁵ kohaldatakse enne üleminekuperioodi lõppu algatatud menetluste, kinnitatud või sõlmitud kohtulike kokkulepete ja koostatud ametlike juriidiliste dokumentide²⁶ suhtes.
- **Määrust (EÜ) nr 805/2004 (Euroopa täitekorraldus vaidlustamata nõuete kohta)**²⁷ kohaldatakse enne üleminekuperioodi lõppu algatatud kohtumenetluste, kinnitatud või sõlmitud kohtulike kokkulepete ja koostatud ametlike juriidiliste dokumentide suhtes, tingimusel et Euroopa täitekorralduse määrusena kinnitamist taotleti enne üleminekuperioodi lõppu.

Väljaastumislepingu artikli 67 lõike 2 punktides a–c on viidatud „algatatud kohtumenetlustele“, mille raames tehtud otsus täitmisele pööratakse. Seega hõlmab see säte ka olukordi, kui:

- Ühendkuningriigis või ELi liikmesriigis on algatatud kohtumenetlus, kuid kohtuotsus tehakse alles pärast üleminekuperioodi lõppu;
- Ühendkuningriigi või ELi liikmesriigi kohus on teinud otsuse enne üleminekuperioodi lõppu, kuid seda ei ole vastavalt kas ELi liikmesriigis või Ühendkuningriigis enne üleminekuperioodi lõppu täidetud; ja
- Ühendkuningriigi või ELi liikmesriigi kohtu otsus on tunnistatud enne üleminekuperioodi lõppu vastavalt kas ELi liikmesriigis või Ühendkuningriigis täidetavaks, kuid seda ei ole vastavalt kas ELi liikmesriigis või Ühendkuningriigis enne üleminekuperioodi lõppu täidetud.

Mõnel juhul võivad kohtuotsuses nimetatud võlausaldajad taotleda selliste kohtuotsuste täitmisele pööramist, mis on tehtud enne 10. jaanuari 2015, kui hakati kohaldama määrust (EL) nr 1215/2012, millele eelnesid Brüsseli I määrus (EÜ) nr 44/2001 ja 1968. aasta Brüsseli konventsioon. Iga järgnev

²⁵ Nõukogu 18. detsembri 2008. aasta määrus nr 4/2009 kohtualluvuse, kohaldatava õiguse, kohtuotsuste tunnustamise ja täitmise ning koostöö kohta ülalpidamiskohustuste küsimustes (ELT L 7, 10.1.2009, lk 1).

²⁶ Kui see on asjakohane, kasutatakse väljaastumislepingu kolmanda osa VI jaotises („Pooleliolev õiguslane koostöö tsiviil- ja kaubandusajades“) tsiviil- ja õigusküsimusi käsitlevate ELi õigusaktide termineid. Näiteks terminid „algatatud menetlused“, „koostatud ametlikud juriidilised dokumendid“ ja „kinnitatud või sõlmitud kohtulikud kokkulepped“ on sätestatud määruse (EÜ) nr 4/2009 artikli 75 lõikes 1.

²⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. aprilli 2004. aasta määrus (EÜ) nr 805/2004, millega luuakse Euroopa täitekorraldus vaidlustamata nõuete kohta (ELT L 143, 30.4.2004, lk 15).

õigusakt sisaldab sätet, milles määratakse ajaline kohaldamisala²⁸. Väljaastumislepingu artikli 67 lõike 2 viide õigusaktidele hõlmab nendes õigusaktides olevaid viiteid eelmistele õigusaktidele.

3.2. Pärast üleminekuperioodi lõppu algatatud kohtumenetlused

Täitmisele pööramist käsitlevaid ELi norme ei kohaldata kohtuotsuste suhtes, mis on tehtud pärast üleminekuperioodi lõppu algatatud menetlustes.

Mõnel juhul kohaldatakse asjakohaseid rahvusvahelisi konventsioone (vt eespool).

Näide 1.

ELi liikmesriigis pärast üleminekuperioodi lõppu algatatud **abielulahutuse menetluse** küsimusi reguleerib rahvusvahelisel tasandil 1970. aasta Haagi konventsioon lahutuste ja lahusele tunnustamise kohta²⁹. Ühendkuningriik on nimetatud konventsiooni osaline, kuid ELi liikmesriikide hulgas on praegu osalisi ainult 12³⁰.

Näide 2.

ELi liikmesriigis pärast üleminekuperioodi lõppu algatatud **lapse ülalpidamiskohustuse menetluse** küsimusi reguleerib rahvusvahelisel tasandil 2007. aasta Haagi konventsioon laste ja teiste pereliikmete elatise rahvusvahelise sissenõudmise kohta³¹. Ühendkuningriik on väljendanud kavatsust konventsioonile alla kirjutada ja see ratifitseerida. Konventsiooni hakatakse kohaldama ELi ja Ühendkuningriigi suhetes taotluste ja avalduste suhtes, mis esitatakse pärast Ühendkuningriigi saamist konventsiooni eraldiseisvaks osaliseks³².

Kui rahvusvahelisi konventsioone ei kohaldata, reguleeritakse Ühendkuningriigi kohtu otsuse tunnustamist ja täitmist selle liikmesriigi riigisiseste õigusnormidega, kus tunnustamist/täitmist taotletakse.

3.3. Kohtualluvuse kokkulepetega seotud küsimused

Käesoleva teate punkte 3.1 ja 3.2 kohaldatakse ka kohtualluvuse kokkuleppega määratud Ühendkuningriigi kohtu otsuse tunnustamise ja täitmise suhtes. See tähendab, et menetlusi, mis algatatakse pärast üleminekuperioodi lõppu kohtualluvuse kokkuleppe alusel Ühendkuningriigi kohtutes, ei reguleeri enam ELi õigusnormid kohtuotsuste tunnustamise ja täitmise kohta ELi liikmesriikides.

²⁸ Näiteks määruse (EÜ) nr 1215/2012 artikli 66 lõikes 2 on viidatud määruse (EÜ) nr 44/2001 kohaldatavusele; määruse (EÜ) nr 44/2001 artiklis 66 viidatakse Brüsseli konventsioonile.

²⁹ <https://www.hcch.net/en/instruments/conventions/full-text/?cid=80>.

³⁰ Vt osalisriikide staatuse tabel <https://www.hcch.net/en/instruments/conventions/status-table/?cid=80>.

³¹ <https://www.hcch.net/en/instruments/conventions/full-text/?cid=131>.

³² Konventsiooni artikli 56 lõige 1.

Ühendkuningriik on väljendanud kavatsust ühineda pärast üleminekuperioodi lõppu eraldiseisvalt kohtualluvuse kokkuleppeid käsitleva 2005. aasta Haagi konventsiooniga³³. Konventsiooni hakatakse ELi ja Ühendkuningriigi vahel kohaldama erandliku kohtualluvuse kokkulepete suhtes, mis sõlmitakse pärast seda, kui konventsioon jõustub Ühendkuningriigis kui konventsiooni eraldiseisvas osalisriigis³⁴.

4. ELI ERIMENETLUSED

Tsiviilasjades tehtavat õiguslast koostööd käsitlevates ELi õigusaktides on sätestatud mitu erimenetlust, näiteks Euroopa maksekäsumenetlus³⁵ ja Euroopa väiksemate nõuete menetlus³⁶.

Väljaastumislepingu artikli 67 lõikes 3 on asjaomaste ELi menetluste kohta sätestatud, millal iga selline menetlus algatatakse, võttes arvesse iga menetluse menetlusetappe³⁷. Näide.

- Vastavalt väljaastumislepingu artikli 67 lõike 3 punktile d kohaldatakse Euroopa maksekäsu menetlust käsitlevat määrust (EÜ) nr 1896/2006 enne üleminekuperioodi lõppu taotletud Euroopa maksekäskude suhtes;
- vastavalt väljaastumislepingu artikli 67 lõike 3 punktile e kohaldatakse Euroopa väiksemate nõuete menetlust käsitlevat määrust (EÜ) nr 861/2007 enne üleminekuperioodi lõppu taotletud Euroopa väiksemate nõuete menetluste suhtes.

5. LIIKMESRIIKIDE ÕIGUSALASE KOOSTÖÖ MENETLUSED

ELi õiguses õiguslase koostöö kohta tsiviil- ja kaubandusajades on sätestatud liikmesriikide õiguslast koostööd hõlbustavad menetlused.

Vastavalt väljaastumislepingu artiklile 68 kohaldatakse enne üleminekuperioodi lõppu:

- dokumentide kättetoimetamist käsitlevat määrust (EÜ) nr 1393/2007³⁸ selliste kohtu- ja kohtuväliste dokumentide suhtes, mis on enne üleminekuperioodi lõppu kättetoimetamiseks üle antud³⁹.

³³ Nimetatud konventsioonile on alla kirjutanud ja selle on heaks kiitnud üksnes EL, seega on konventsioon olnud Ühendkuningriigile siduv tema ELi liikmesuse kaudu.

³⁴ Konventsiooni artikli 16 lõige 1.

³⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. detsembri 2006. aasta määrus (EÜ) nr 1896/2006, millega luuakse Euroopa maksekäsumenetlus (ELT L 399, 30.12.2006, lk 1).

³⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. juuli 2007. aasta määrus (EÜ) nr 861/2007, millega luuakse Euroopa väiksemate nõuete menetlus (ELT L 199, 31.7.2007, lk 1).

³⁷ Maksejõuetusmenetluste kohta vt käesoleva teate punkt 6.

See tähendab, et määrust (EÜ) nr 1393/2007 ei kohaldata enam dokumentide kättetoimetamise suhtes, mida on alustatud pärast üleminekuperioodi lõppu seoses kohtuotsuse poolelioleva tunnustamise ja täitmisega määruse (EL) nr 1215/2012 alusel;

- tõendite kogumist käsitlevat määrust (EÜ) nr 1206/2001⁴⁰ kohaldatakse taotluste suhtes, mis on saadud⁴¹ enne üleminekuperioodi lõppu.
- Nõukogu otsust 2001/470/EÜ, millega luuakse tsiviil- ja kaubandusasju käsitlev Euroopa kohtute võrk,⁴² kohaldatakse õiguslase koostöö taotluste suhtes, mis on saadud taotluse esitanud kontaktpunktilt enne üleminekuperioodi lõppu.

Pärast üleminekuperioodi lõppu ei saa ELi liikmesriigid enam algetada uusi Ühendkuningriiki hõlmavaid õiguslase koostöö menetlusi ELi õiguse alusel. Selliseid menetlusi tuleb hakata algetama riigisiseste õigusnormide alusel, millega reguleeritakse õiguslase koostööd kolmandate riikidega. Mõnel juhul kohaldatakse asjakohaseid rahvusvahelisi konventsioone (vt eespool), tingimusel et nii EL/ELi liikmesriigid kui ka Ühendkuningriik on asjakohase konventsiooni osalised⁴³.

6. MAKSEJÕUETUS

6.1. Enne üleminekuperioodi lõppu algatatud põhimenetlused

Vastavalt väljaastumislepingu artikli 67 lõike 3 punktile c kohaldatakse määrust (EL) 2015/848 (maksejõuetusmenetluse määrus)⁴⁴ maksejõuetusmenetluste ja kõnealuse määruse artikli 6 lõikes 1 osutatud hagide suhtes, eeldusel et põhimenetlus on algatatud⁴⁵ enne

³⁸ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. novembri 2007. aasta määrus (EÜ) nr 1393/2007 kohtu- ja kohtuväliste dokumentide liikmesriikides kättetoimetamise kohta tsiviil- ja kaubandusajades (dokumentide kättetoimetamine) (ELT L 324, 10.12.2007, lk 79).

³⁹ Üle antud vastuvõtvale asutusele, kätteandmise riigi keskasutusele või adressaatriigi diplomaatilisele või konsulaaresindajale, postiteenuste osutajale, kohtuametnikule, ametiisikule või muule pädevale isikule.

⁴⁰ Nõukogu 28. mai 2001. aasta määrus (EÜ) nr 1206/2001 liikmesriikide kohtute vahelise koostöö kohta tõendite kogumisel tsiviil- ja kaubandusajades (EÜT L 174, 27.6.2001, lk 1).

⁴¹ Mille on saanud kohus, kellele taotlus on suunatud, selle riigi keskasutus, kellelt tõendite kogumist taotletakse, või nimetatud määruse artikli 17 lõikes 1 osutatud keskasutus või pädev asutus.

⁴² Vt nõukogu 28. mai 2001. aasta otsuse 2001/470/EÜ (millega luuakse tsiviil- ja kaubandusasju käsitlev Euroopa kohtute võrk (EÜT L 174, 27.6.2001, lk 25)) artikkel 8.

⁴³ Näiteks rahvusvahelise lapseröövi korral saab taotluse saanud keskasutus vaadata taotluse esitanud keskasutuse taotluse läbi ka rahvusvahelise lapseröövi tsiviilõiguslikke küsimusi käsitleva 1980. aasta Haagi konventsiooni alusel.

⁴⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. mai 2015. aasta määrus (EL) 2015/848 maksejõuetusmenetluse kohta (ELT L 141, 5.6.2015, lk 19).

⁴⁵ Kui see on asjakohane, kasutatakse väljaastumislepingu kolmanda osa VI jaotises („Pooleliolev õiguslase koostöö tsiviil- ja kaubandusajades“) tsiviil- ja õigusküsimusi käsitlevate ELi õigusaktide

üleminekuperioodi lõppu⁴⁶. Kui põhimenetlus on algatatud enne üleminekuperioodi lõppu Ühendkuningriigis ja teine menetlus ELi liimesriigis (või -riikides), säilib asjaomas(t)e liikmesriigi (-riikide) kohtute rahvusvaheline pädevus vastavalt määrusele (EL) 2015/848. Määrust kohaldatakse ka kohtuotsuste, kompromisside või nendes menetlustes rakendatud ajutiste abinõude suhtes. Sellest tulenevalt tunnustavad EL ja Ühendkuningriik vastastikku kõnealuseid kohtuotsuseid, kompromisse või abinõusid ilma lisaformaalsusteta ning vajaduse korral täidavad neid vastavalt määruse nr 1215/2012 artiklitele 39–44 ja 47–57.

6.2. Pärast üleminekuperioodi lõppu algatatud põhimenetlused

Pärast üleminekuperioodi lõppu ei saa Ühendkuningriik enam algatada maksejõuetusmenetlusi määruse (EL) 2015/848 alusel.

ELi liikmesriigid kohaldavad määrust (EL) 2015/848, käsitades Ühendkuningriiki kolmanda riigina, kelle suhtes määrus ei kehti.

ELi liikmesriigid ei tunnusta määruse (EL) 2015/848 alusel maksejõuetusmenetlusi, mis on Ühendkuningriigis algatatud pärast üleminekuperioodi lõppu.

7. MUUD KÜSIMUSED

7.1. Avalikud dokumendid

Väljaastumislepingus ei ole käsitletud avalikke dokumente käsitlevat määrust (EL) 2016/1191⁴⁷.

Määrusega (EL) 2016/1191 on liikmesriikide vahel tühistatud teatavate avalike dokumentide (näiteks sünnitunnistus) legaliseerimise ja apostillimise nõue ning lihtsustatud muid formaalsusi. Nimetatud määruse kohaldamine ei sõltu kuupäevast, mil liikmesriigi ametiasutus on avaliku dokumendi välja andnud, vaid kuupäevast, mil see esitatakse teise liikmesriigi ametiasutusele. Seega ei kohaldata määrust enam Ühendkuningriigi ametiasutuse väljaantud avaliku dokumendi suhtes, mis esitatakse ELi liikmesriigi ametiasutusele pärast üleminekuperioodi lõppu, olenemata selle väljaandmise kuupäevast ja kehtivusajast.

Pärast üleminekuperioodi lõppu kohaldatakse ELi liikmesriikide ja Ühendkuningriigi suhetes välisriigi avalike dokumentide legaliseerimise

termineid. Näiteks termin „algatatud maksejõuetusmenetlus“ on esitatud määruse (EL) 2015/848 artikli 84 lõikes 1.

⁴⁶ Eesmärk on käsitleda põhimenetlust, teisest menetlust ja määruse artikli 6 lõike 1 kohaseid menetlusi ühe tervikuna.

⁴⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 6. juuli 2016. aasta määrus (EL) 2016/1191, millega edendatakse kodanike vaba liikumist, lihtsustades teatavate avalike dokumentide Euroopa Liidus esitamise nõudeid, ja muudetakse määrust (EL) nr 1024/2012 (ELT L 200, 26.7.2016, lk 1).

nõude tühistamist käsitlevat Haagi 1961. aasta konventsiooni (apostilli konventsioon)⁴⁸.

7.2. Õigusabi

Vastavalt väljaastumislepingu artikli 69 lõike 1 punktile a kohaldatakse nõukogu direktiivi 2003/8/EÜ, millega on kehtestatud piiriülestes vaidlustes antava õigusabi ühised miinimumeeskirjad,⁴⁹ selliste õigusabi taotluste suhtes, mille vastuvõttev asutus on kätte saanud enne üleminekuperioodi lõppu.

Pärast üleminekuperioodi lõppu ei kohaldata direktiivi 2003/8/EÜ enam ELi liikmesriikide ja Ühendkuningriigi vahel.

Rahvusvahelises õiguses ei ole õigusakti, mis käsitleks selles direktiivis käsitletud küsimusi⁵⁰. Seega kohaldatakse pärast üleminekuperioodi lõppu piiriülestes vaidlustes õigusabi suhtes ELi liikmesriikide õigust.

7.3. Vahendamine

Vastavalt väljaastumislepingu artikli 69 lõike 1 punktile b kohaldatakse direktiivi 2008/52/EÜ vahendusmenetluse teatavate aspektide kohta tsiviil- ja kaubandusasjades⁵¹ juhul, kui pooled on enne üleminekuperioodi lõppu leppinud kokku, et kasutavad pärast vaidluse teket vahendusmenetlust, või on kohus määranud, et kasutatakse vahendusmenetlust, või kutsunud pooli vahendusmenetlust kasutama.

7.4. Euroopa e-õiguskeskkonna portaal

Komisjon pakub liikmesriikide õigussüsteemide kohta teavet e-õiguskeskkonna portaali abil⁵². Kuna pooleliolevaid menetlusi ja enne üleminekuperioodi lõppu algatatud menetlusi jätkatakse ELi õiguse kohaselt, säilitatakse e-õiguskeskkonna portaalis Ühendkuningriigiga seotud teave, sealhulgas dünaamilised vormid ja teabelehed kuni 2022. aasta lõpuni⁵³.

[Euroopa e-õiguskeskkonna portaalis](#) ja [komisjoni tsiviilõiguse veebilehel](#) pakutakse teavet tsiviilõiguse kohta. Vajaduse korral lisatakse sellele lehele täiendavat teavet.

⁴⁸ <https://www.hcch.net/en/instruments/conventions/full-text/?cid=41>. Selle osalised on kõik ELi liikmesriigid ja eraldiseisvana Ühendkuningriik.

⁴⁹ Nõukogu 27. jaanuari 2003. aasta direktiiv 2003/8/EÜ, millega parandatakse õiguskaitse kättesaadavust piiriüleste vaidluste korral, kehtestades sellistes vaidlustes antava tasuta õigusabi kohta ühised miinimumeeskirjad (EÜT L 26, 31.1.2003, lk 41).

⁵⁰ Mõnda selle valdkonna küsimust käsitleb 1977. aasta Euroopa kokkulepe õigusabitaotluste edastamise kohta. <https://rm.coe.int/1680077322>. Selle kokkuleppe osalised on kõik ELi liikmesriigid ja eraldiseisvana Ühendkuningriik.

⁵¹ ELT L 136, 24.5.2008, lk 3.

⁵² <https://e-justice.europa.eu/home.do?action=home&plang=en>.

⁵³ Teavet säilitatakse Ühendkuningriigiga peetud arutelu tulemusena.

Euroopa Komisjon
Õigus- ja tarbijaküsimuste peadirektoraat